

Odměna advokáta za zastupování ve sporu

Dentons Praha

Květen 2018

V rámci sporové praxe naší advokátní kanceláře bychom Vás rádi upozornili na nedávné rozhodnutí Ústavního soudu České republiky sp. zn. IV. ÚS 2688/15 ze dne 19. 12. 2017, které se zabývá vztahem mezi ust. §§ 8 a 9 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (dále jen „advokátní tarif“). Konkrétně Ústavní soud dovodil, že za konkrétních, níže popsanych podmínek, může tarifní hodnotu u žalob na nepeněžitě plnění tvořit hodnota jejich předmětu a nikoliv fixní částka dle ust. § 9 advokátního tarifu – účastníkům řízení se tak v některých případech otevírá možnost zásadního navýšení hodnoty přisudku.

Dle ust. § 9 odst. 4 písm. b) advokátního tarifu je totiž ve věcech žalob na určení právních vztahů k obchodnímu závodu, nemovité věci, nebo právu z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví tarifní hodnotou částka 50 000 Kč a to bez ohledu na to, jakou hodnotu předmět těchto vztahů má (přitom u většiny z nich si lze představit, že hodnota může dosahovat mnohamilionových částek). Naproti tomu dle ust. § 8 advokátního tarifu se za tarifní hodnotu považuje výše peněžitě plnění nebo cena věci anebo práva v době započetí úkonu právní služby, jichž se právní služba týká. Je tedy patrné, že advokátní tarif na tomto místě vytváří poměrně silnou disproporci, díky které může být úspěšnému účastníku řízení v případě žaloby určovací přisouzena diametrálně nižší částka než v případě žaloby na peněžitě plnění ve stejné výši.

Ústavní soud, odkazujíc na textaci ust. § 9 odst. 1 advokátního tarifu, tuto problematiku vyřešil tak, že v případech

uvedených v ust. § 9 odst. 4 písm. b) advokátního tarifu (žaloby na určení právních vztahů k obchodnímu závodu, nemovité věci, nebo právu z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví) se na výpočet tarifní hodnoty použije primárně ust. § 8 advokátního tarifu, pokud hodnotu předmětu této žaloby (nemovité věci, obchodního závodu, obchodního podílu, práva z průmyslového vlastnictví, atd.) půjde určit bez „nepoměrných obtíží“. V takovém případě tedy bude tarifní hodnota představovat reálnou hodnotu předmětu žaloby a nebude omezena částkou 50 000 Kč.

Ústavní soud přitom poskytl také výklad toho, co lze považovat za nepoměrné obtíže ve smyslu ust. § 9 odst. 1 advokátního tarifu, když uvedl, že pojem „nepoměrné obtíže“ implicitně předpokládá proporcionální poměrování mezi úsilím vynaloženým na zjištění hodnoty předmětu sporu a významem, který takové zjištění pro průběh sporu má. Jinými slovy řečeno, čím větší je disproporce mezi odměnou určenou dle § 8

advokátního tarifu, ve srovnání s odměnou dle § 9 téhož, tím spíše lze tolerovat jisté časové a finanční náklady vynaložené na ocenění předmětu sporu. Ústavní soud pak svou úvahu uzavřel tím, že je na jedné straně žádoucí, aby obecné soudy nebyly zatěžovány zbytečnými spory o výši nákladů řízení, na straně druhé by však nemělo docházet k situacím, kdy je evidentní, že předmět řízení má vysokou hodnotu, ale jen proto, že tato hodnota nebyla v řízení vyčíslena zcela pregnančně, je při určení výše nákladů řízení postupováno dle ustanovení § 9 advokátního tarifu, odpovídajícího hodnotě mnohonásobně nižší.

Výše uvedené rozhodnutí tedy otevírá účastníkům řízení možnost domáhat se vyšší náhrady nákladů právního zastoupení dle ust. § 8 advokátního tarifu i v případě žalob, na které se obecně aplikuje ust. § 9 odst. 4 písm. b) advokátního tarifu. Podmínkou úspěchu tohoto postupu pak bude, že se účastníku podaří prokázat hodnotu předmětu řízení

(ač tato nemusí být vyčíslena naprosto pregnantně) a prokazování této hodnoty v soudním řízení nebude na straně soudu vytvářet nepoměrné obtíže v oblasti dokazování.

Z praktického hlediska si lze představit, že v případě nemovitých věcí, či cenných papírů obchodovaných na kapitálových trzích bude určení jejich hodnoty poměrně snadné a nenákladné, obzvláště pokud mezi stranami nebude tato hodnota sporná (sporné bude např. pouze vlastnické právo k nim). V takovém případě bude jistě dávat smysl požadovat náhradu nákladů řízení dle ust. § 8 advokátního tarifu a prokazovat reálnou hodnotu předmětu sporu. Na druhou stranu, v případech obchodních podílů a obzvláště práv z duševního vlastnictví bude tato otázka nepoměrně složitější a pro úspěšného účastníka také

mnohem nákladnější. Vždy tak bude tedy třeba zvážit, zda případné náklady spojené s prokazováním reálné hodnoty předmětu sporu nepřevýší rozdíl mezi přísudkem dle ust. §§ 8 a 9 advokátního tarifu.

Lze uzavřít, že Ústavní soud se tímto rozhodnutím vydal zjevně správným směrem, jelikož v některých případech, na které dopadalo ust. § 9 odst. 4 písm. b) advokátního tarifu, byla disproporce ve výši tarifní hodnoty oproti případům dle ust. § 8 téhož nesmyslná a do značné míry nespravedlivá. Ústavní soud také správně přesunul procesní aktivitu při prokazování této hodnoty na úspěšného účastníka řízení, v jehož hlavním zájmu prokázání této skutečnosti je. Bude to tedy sám úspěšný účastník, na kterém vždy bude, aby si poměřil případný přínos, který mu prokázání hodnoty

předmětu sporu přinese proti nákladům, které do něj bude muset na své straně vložit.

Závěrem je třeba podotknout, že je otázkou, jak dlouhého trvání bude výše popsaný trend, nastoupený Ústavním soudem mít. Ústavní soudu totiž v závěru svého rozhodnutí předložil k úvaze myšlenku, zda by za těchto okolností nebylo vhodnější, resp. spravedlivější, zcela opustit koncept „nepoměrných obtíží“ a aplikovat ve všech případech ustanovení § 9 odst. 4 písm. b) advokátního tarifu (tedy fixní tarifní hodnotu). Pokud zákonodárce tento podnět Ústavního soudu vyslyší, dočkáme se pravděpodobně brzy další změny v oblasti náhrady nákladů právního zastoupení. Otázkou ovšem zůstává, jaká bude.

V případě jakýchkoliv doplňujících dotazů se na nás neváhejte obrátit.

Kontakty

Ladislav Štorek

vedoucí partner pro Českou republiku
D +420 236 082 218
ladislav.storek@dentons.com

Ladislav Smejkal

partner
D +420 236 082 242
ladislav.smejkal@dentons.com

